

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 11g/2018

privind excepția de neconstituționalitate a art.195 alin. (5) pct. 3)
și a art. 395 alin. (1) pct. 5) din Codul de procedură penală
(*aplicarea măsurii preventive în cazul sentinței de condamnare și
încetarea de drept a măsurii preventive*)

CHIȘINĂU

9 februarie 2018

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Aurel BĂIEȘU, *președinte de ședință*,
DI Igor DOLEA,
Dna Victoria IFTODI,
DI Victor POPA,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dlui Gheorghe Reniță, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 25 ianuarie 2018,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 9 februarie 2018 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 195 alineatul (5) punctul 3) și a articolului 395 alineatul (1) punctul 5) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003, ridicată de către avocatul Ludmila Bolocan, în dosarul nr.1a-1202/17, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională la 25 ianuarie 2018 de către completul de judecată (Iurie Melinteanu, Igor Mânăscuță și Ion Bulhac) din cadrul Curții de Apel Chișinău, în temeiul articolului 135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din 16 iunie 2017, procesul penal, întentat în privința lui D. Davitean, învinuit de comiterea infracțiunilor prevăzute la articolele 151 alin.(2) lit. f) [*Vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății*], 290 alin. (1) [*Purtarea, păstrarea, procurarea, fabricarea, repararea sau comercializarea ilegală a armelor și munițiilor, sustragerea lor*] și 351 alin. (1) [*Uzurparea de calități oficiale*] din Codul penal, a fost încetat în legătură cu intervenirea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

4. Prin aceeași sentință, D. Davitean a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunilor prevăzute la articolele 187 alin.(2) lit. e) și f)

[*Jaful*], 188 alin. (5) [*Tălhăria*] și 361 alin. (2) lit. c) [*Confecționarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor oficiale, a imprimatelor, ștampilelor sau sigiliilor false*] din Codul penal, fiindu-i aplicate următoarele pedepse: închisoare pe un termen de 3 ani, 12 ani și, respectiv, 2 ani. În baza articolului 84 alin. (1) din Codul penal, prin cumul parțial, lui D. Davitean i-a fost aplicată pedeapsa definitivă sub forma de închisoare pe un termen de 16 ani, cu executare în penitenciar de tip închis. Totodată, instanța de judecată a hotărât că măsura preventivă – arestul – urmează a fi menținută.

5. Nefiind de acord, avocatul lui D. Davitean a contestat sentința primei instanțe cu apel, solicitând casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie achitat.

6. La 11 decembrie 2017, în cadrul ședinței de judecată a instanței de apel, avocatul Ludmila Bolocan a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 195 alin. (5) pct. 3) și art. 395 alin. (1) pct. 5) din Codul de procedură penală.

7. Prin încheierea din aceeași dată, instanța a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate și transmiterea sesizării în adresa Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr.78, art.140) sunt următoarele:

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

„(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 25 Libertatea individuală și siguranța persoanei

„[...]”

(4) Arestarea se face în temeiul unui mandat, emis de judecător, pentru o durată de cel mult 30 de zile. Asupra legalității mandatului se poate depune recurs, în condițiile legii, în instanța judecătorească ierarhic superioară. Termenul arestării poate fi prelungit numai de către judecător sau de către instanța judecătorească, în condițiile legii, cel mult până la 12 luni.

[...]”

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003 (republicat în M.O., 2013, nr.248-251, art. 699) sunt următoarele:

Articolul 195 Înlocuirea, revocarea sau încetarea de drept a măsurii preventive

„(1) Măsura preventivă aplicată poate fi înlocuită cu una mai aspră, dacă necesitatea acesteia este confirmată prin probe, sau cu una mai ușoară, dacă prin aplicarea ei se va asigura comportamentul respectiv al bănuitului, învinuitului, inculpatului, în scopul desfășurării normale a procesului penal și al asigurării executării sentinței.

[...]”

(5) Măsura preventivă încetează de drept:

1) la expirarea termenelor prevăzute de lege ori stabilite de organul de urmărire penală sau instanță, dacă nu a fost prelungită în conformitate cu legea;

2) în caz de scoatere a persoanei de sub urmărire penală, de încetare a procesului penal sau de achitare a persoanei;

3) **în caz de punere în executare a sentinței de condamnare.**

[...]”

Articolul 395

Dispozitivul sentinței de condamnare

„(1) În dispozitivul sentinței de condamnare trebuie să fie arătate:

[...]

5) dispoziția privitoare la măsura preventivă ce se va aplica inculpatului până când sentința va deveni definitivă;

[...]”

10. Prevederile relevante ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.1298-XIII din 24 iulie 1997) sunt următoarele:

Articolul 5

Dreptul la libertate și la siguranță

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

a. dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent;

[...]

4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul a invocat că dispozițiile articolului 195 alin. (5) pct. 3) din Codul de procedură penală, conform cărora *„măsura preventivă încetează de drept în caz de punere în executare a sentinței de condamnare”*, precum și prevederile articolului 395 alin. (1) pct. 5) din același cod, care stabilesc că *„în dispozitivul sentinței de condamnare trebuie să fie arătate dispoziția privitoare la măsura preventivă ce se va aplica inculpatului până când sentința va deveni definitivă”*, contravin articolelor 4, 7, 8, 15, 16, 20, 21, 25, 54 și 119 din Constituție.

12. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că menținerea măsurii preventive sub formă de arest de către instanța de fond la pronunțarea sentinței, fără eliberarea unui mandat de arest care ar putea fi contestat, precum și aflarea persoanei în arest până la rămânerea

definitivă a sentinței de condamnare, după expirarea termenului limită de 12 luni de prelungire a arestării, afectează dreptul la un proces echitabil.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Codului de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de către avocatul Ludmila Bolocan, în dosarul nr.1a-1202/17, pendinte la Curtea de Apel Chișinău, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

16. Curtea reiterează că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost investită prin articolul 135 alin.(1) lit.g) din Constituție, **presupune stabilirea corelației dintre normele contestate și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de relevanța prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.**

17. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile:

- articolului 195 alin. (5) pct. 3) din Codul de procedură penală, conform căruia „*măsura preventivă încetează de drept în caz de punere în executare a sentinței de condamnare*”;

- articolului 395 alin. (1) pct. 5) din același cod, care stabilesc că „*în dispozitivul sentinței de condamnare trebuie să fie arătate dispoziția privitoare la măsura preventivă ce se va aplica inculpatului până când sentința va deveni definitivă.*”

18. Din analiza criticilor formulate în sesizare, Curtea observă că, deși autorul excepției de neconstituționalitate invocă în mod formal prevederile articolelor 4, 7, 8, 15, 16, 20, 21, 25, 54 și 119 din Constituție și prevederile articolelor 5 și 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în realitate el pretinde încălcarea articolului 25 din Constituție.

19. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că dispozițiile art. 395 alin.(1) pct.5) din Codul de procedură penală au mai fost supuse controlului de constituționalitate prin raportare la critici de neconstituționalitate asemănătoare, instanța de contencios constituțional pronunțând, în acest sens, Decizia nr. 72 din 27 iulie 2017, prin care a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate invocată.

20. Prin decizia menționată, Curtea a reținut că dispozițiile articolului 25 alin. (4) din Constituție nu au incidență asupra prevederilor art. 395 alin.(1) pct.5) din Codul de procedură penală. În context, Curtea a reamintit că în Hotărârea nr. 3 din 23 februarie 2016 a statuat că, în sensul articolului 25 alin.(4) din Constituție, arestul preventiv poate fi aplicat pentru o perioadă totală de cel mult 12 luni, care include atât etapa urmăririi penale, cât și etapa judiciară, **până la emiterea încheierii judecătorești prin care persoana este eliberată din arest sau momentul pronunțării sentinței de către instanța de fond.**

21. Totodată, Curtea a menționat că, potrivit articolului 5 § 1 lit. a) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent.

22. Prin termenul de „condamnare” în sensul articolului 5 § 1 lit. a) din Convenție trebuie să se înțeleagă atât declararea vinovăției, în urma stabilirii legale a existenței unei infracțiuni (*Guzzardi v. Italia*, hotărârea din 6 noiembrie 1980, § 100), cât și aplicarea unei pedepse sau a oricărei alte măsuri privative de libertate (*Van Droogenbroeck v. Belgia*, hotărârea din 24 iunie 1982, § 35).

23. La fel, Curtea Europeană a subliniat în jurisprudența sa că expresia „pe baza unei condamnări” **nu poate fi interpretată ca limitându-se la ipoteza unei condamnări definitive**, deoarece acest lucru ar exclude arestarea în cursul ședinței de judecată a persoanelor condamnate care au compărut fiind în libertate (*Wemhoff v. Germania*, hotărârea din 27 iunie 1968, § 9).

24. Mai mult, în cauza *Savca v. Republica Moldova*, Curtea Europeană a respins pretențiile reclamantului invocate în temeiul articolului 5 § 1 din Convenție privind deținerea sa ilegală după pronunțarea sentinței de condamnare de instanța de fond, reamintind că **detenția preventivă se încheie în momentul în care persoana deținută este eliberată și/sau îi este stabilită pedeapsa, fie și de către o instanță de fond** (a se vedea *Wemhoff v. Germania*, citată *supra*, § 9; *Labita v. Italia* [MC], hotărârea din 6 aprilie 2000, § 147; *Kalashnikov v. Federația Rusă*, hotărârea din 15 iulie 2002, § 110; *Solmaz v. Turcia*, hotărârea din 16 ianuarie 2007, §§ 23-24).

25. Așadar, întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să determine reconsiderarea jurisprudenței Curții Constituționale, Curtea reține că atât și soluția, cât și considerentele Deciziei nr. 72 din 27 iulie 2017 sunt aplicabile și în prezenta cauză.

26. Totodată, având în vedere considerentele expuse mai sus, Curtea nu poate reține nici criticile de neconstituționalitate a dispozițiilor articolului 195 alin. (5) pct. 3) din Codul de procedură penală.

27. Sintetizând cele reliefate *supra*, Curtea conchide că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin.(3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și al pct.28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 195 alineatul (5) punctul 3) și a articolului 395 alineatul (1) punctul 5) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003, ridicată de către avocatul Ludmila Bolocan, în dosarul nr.1a-1202/17, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*.

Președinte de ședință

Aurel BĂIEȘU

Chișinău, 9 februarie 2018
DCC nr. 15
Dosarul nr. 11g/2018